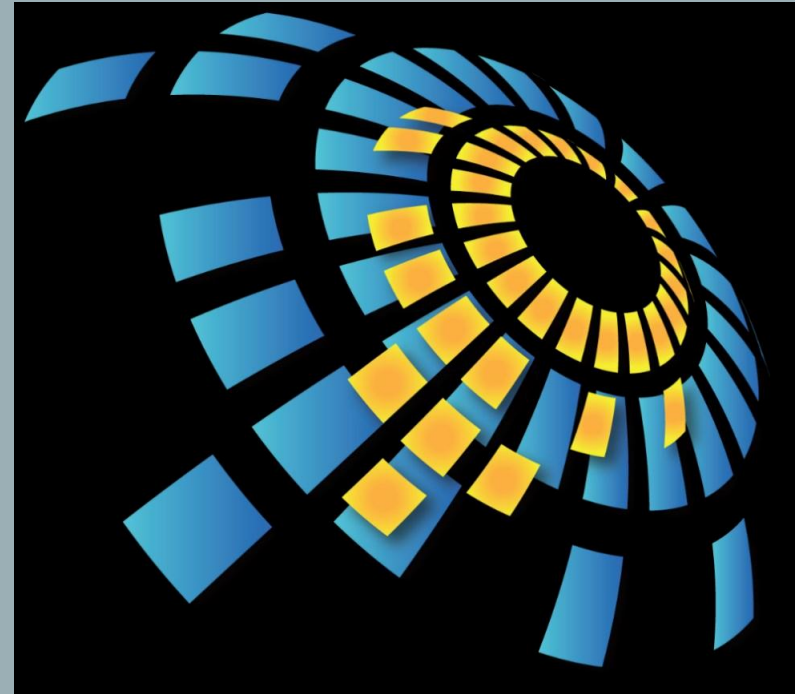

Η ΠΥΛΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ: ΈΝΑ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΗΣ

**Δράσεις Τοπικής
Γεωγραφίας**

**Χρήστος Παπαθανασίου
Σ. Ε. Φυσικών Επιστημών**

Φάσεις Υλοποίησης

Διερεύνηση (4 διδακτικές ώρες)

Εισαγωγή στην Τοπική Γεωγραφία

- ο Παρουσίαση μέσω χαρτών η θέση των Τρικάλων (Ελλάδα ,Θεσσαλία).
- ο Σύντομη ιστορική αναδρομή.

Κατανομή Θεματικών Επιπέδων

- ο Φυσικά χαρακτηριστικά: Ποτάμια, Όρη , Πεδιάδα.
- ο Οικονομικές δραστηριότητες: Πού βρίσκονται τα αγροτικά κέντρα, τα τουριστικά σημεία .
- ο Περιβαλλοντικά ζητήματα: Σημεία πλημμυρών ή άλλα προβλήματα.

Διαμόρφωση Γεωγραφικού Προφίλ:

- ο Σύνθεση ενός ολοκληρωμένου γεωγραφικού προφίλ του νομού Τρικάλων, αναδεικνύοντας τα βασικά φυσικά, κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά.
 - ο Προσδιορισμός των γεωγραφικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της περιοχής.
 - ο Αναγνώριση των κύριων γεωγραφικών προκλήσεων και ευκαιριών
-

- **Η Πύλη είναι μια πανέμορφη κωμόπολη του νομού Τρικάλων**
- **Χτισμένη στην είσοδο του ορεινού όγκου της Πίνδου.**
- **«Πύλη» που ενώνει τη θεσσαλική πεδιάδα με τα ορεινά χωριά του Ασπροποτάμου και των Χασίων.**

Ιστορία

- Έχνη κατοίκησης από την αρχαιότητα, ενώ σημαντικό ρόλο έπαιξε κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο.
- Ιστορικός ναός του Πορταΐτη Αγίου Βησσαρίωνα (16ος αι.)
- Μονή του Δούσικου
- Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας, η Πύλη διατηρούσε εμπορικό χαρακτήρα, καθώς αποτελούσε πέρασμα από και προς τα ορεινά.
- Στους νεότερους χρόνους, η περιοχή διατήρησε τον παραδοσιακό της χαρακτήρα, αναδεικνύοντας παράλληλα τη φυσική της ομορφιά.

Βλαχόστρατα

- **Παλιός παραδοσιακός λιθόστρωτος δρόμος**
- **Ξεκινούσε από τα χωριά του Ασπροποτάμου, περνούσε την Πύλη και συνέχιζε στα πεδινά**
- **Δημοφιλές σε πεζοπόρους και φυσιολάτρες**
- **Χρησιμοποιούσαν παλιά οι Βλάχοι κτηνοτρόφοι και έμποροι**

Ι.Μ.Πόρτας Παναγιάς

- **Κτίστηκε το 1283 από τον Ιωάννη Άγγελο Κομνηνό Δούκα**
- **Ένας από τους τρεις συνολικά σταυρεπίστεγους ναούς στο θεσσαλικό χώρο**
- **Μοναδικός Πανελλαδικά για την Θέση των Εικόνων του Χριστού και της Υπέρ Αγίας Θεοτόκου οι οποίες είναι τοποθετημένες εκατέρωθεν της Κύριας Πύλης σε αντίστροφη θέση από αυτή της Ορθόδοξης Χριστιανικής Διάταξης**

Γεωγραφικά Χαρακτηριστικά

- **Ποτάμια:** Ο Πορταϊκός ποταμός διασχίζει την Πύλη, δημιουργώντας ένα καταπράσινο τοπίο. Ο Πορταϊκός είναι παραπόταμος του Πηνειού.
- **Βουνά:** Η περιοχή είναι χτισμένη στους πρόποδες της Πίνδου. Κοντινά βουνά είναι τα Χάσια και οι κορυφές του Ασπροποτάμου.
- **Πεδιάδα:** Ανατολικά της Πύλης εκτείνεται η Θεσσαλική πεδιάδα, μία από τις μεγαλύτερες και πιο εύφορες της Ελλάδας.
- **Λίμνες:** Αν και η ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων δεν έχει μεγάλες φυσικές λίμνες, μικρά φράγματα και τεχνητές λίμνες συμβάλλουν στην άρδευση των καλλιεργειών

Γεωργία

- Το ποτάμιο σύστημα βοηθάει στην άρδευση, ενώ τα γόνιμα εδάφη ενισχύουν τις αποδόσεις.
- Η Θεσσαλική πεδιάδα επέτρεψε την ανάπτυξη της γεωργίας. Παραδοσιακές καλλιέργειες περιλαμβάνουν: Βαμβάκι, Καλαμπόκι, Δημητριακά, Κηπευτικά

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία είναι σημαντικός οικονομικός κλάδος, ιδιαίτερα στα γύρω χωριά. Τα ορεινά βοσκοτόπια των Χασίων και της Πίνδου είναι ιδανικά για την εκτροφή ζώων:

- **Πρόβατα (για γάλα, τυροκομικά προϊόντα όπως φέτα)**
- **Κατσίκια**
- **Βοοειδή σε μικρότερη κλίμακα**

Τουρισμός

- **Πεζοπορικά μονοπάτια(Η περιοχή έχει ενταχθεί στην ευρύτερη περιοχή του Γεωπάρκου Μετεώρων –Πύλης)**
- **Θρησκευτικός τουρισμός (μοναστήρια)**
- **Πολιτιστικά φεστιβάλ**
- **Ο Πέτρινος Θολωτός Γέφυρας Πύλης, έργο του Αγίου Βησσαρίωνα**

Ο Πορταϊκός Ποταμός και το Φυσικό του Περιβάλλον

Κοίτη του Ποταμού

- Στο ορεινό τμήμα η κοίτη είναι στενή και βαθιά, με απότομες όχθες και πολλά βραχώδη περάσματα.
- Στο μέσο τμήμα, καθώς κατεβαίνει προς την Πύλη, η κοίτη πλαταίνει, σχηματίζοντας μικρές φυσικές λεκάνες και βραχώδεις όχθες.
- - Στο κατώτερο τμήμα, πλησιάζοντας τη Θεσσαλική πεδιάδα, η κοίτη γίνεται πιο αμμώδης και πλατιά.

Πηγές

Οι πηγές του Πορταϊκού βρίσκονται στις πλαγιές του ορεινού συγκροτήματος της Πίνδου, κοντά στο χωριό Περτούλι και τα λιβάδια του Ασπροποτάμου. Πρόκειται για πηγές που τροφοδοτούνται από τα νερά της βροχής και του χιονιού που λιώνει από τις κορυφές της Πίνδου.

Μαίανδροι

Καθώς ο ποταμός προσεγγίζει την περιοχή της Πύλης, σχηματίζει μικρούς μαίανδρους — κυρτώσεις και στροφές — κυρίως στις πιο επίπεδες περιοχές κοντά στη Θεσσαλική πεδιάδα. Αυτοί οι μαίανδροι συμβάλλουν στη δημιουργία πλούσιων παραποτάμιων οικοσυστημάτων.

Εκβολές

Ο Πορταϊκός καταλήγει στον ποταμό Πηνειό. Η ένωση αυτή πραγματοποιείται σε περιοχές με ήπιο ανάγλυφο, ευνοώντας την ανάπτυξη πλούσιας παραποτάμιας βλάστησης.

Γεωλογικοί Σχηματισμοί

- **Ασβεστολιθικά πετρώματα:** Στην περιοχή υπάρχουν μεγάλες ασβεστολιθικές μάζες, χαρακτηριστικές των ορέων της Πίνδου και των Χασίων. Αυτά τα πετρώματα ευθύνονται για την παρουσία σπηλαίων.
- **Σχιστόλιθοι και φλύσξης:** Στα χαμηλότερα επίπεδα παρατηρείται εναλλαγή στρωμάτων φλύσχη (μάργες, ψαμμίτες, κ.ά.), που καθορίζουν τη διαμόρφωση του εδάφους.
- **Κατακόρυφα βράχια:** Στην είσοδο της Πύλης, όπου ο Πορταϊκός διασχίζει το φυσικό φαράγγι, υπάρχουν εντυπωσιακοί κάθετοι βραχώδεις σχηματισμοί που έχουν διαβρωθεί από τα νερά του ποταμού με την πάροδο των αιώνων.

Τύποι Βλάστησης

➤ Παραποτάμια βλάστηση

Πλατάνια

Ιτιές και λεύκες

➤ Δασική βλάστηση

Δρυς

Έλατα και μαυρόπευκα

➤ Υπόροφος

Φτέρες, βάτοι και αγριολούλουδα.

Πολλά βρυόφυτα και λόβια αναπτύσσονται σε σκιερά και υγρά σημεία, κοντά στο νερό και πάνω στους βράχους.

Προετοιμασία/Σχεδιασμός (6 διδακτικές ώρες)

Διαχωρισμός σε Ομάδες Εργασίας

- ο Ομάδα Φυσικού Περιβάλλοντος
 - ο Ομάδα Ιστορίας και Πολιτισμού: Ιστορική εξέλιξη του τόπου και αρχαιολογικά ευρήματα.
 - ~~ο Ομάδα Οικονομίας και Ανάπτυξης: Παραδοσιακές και σύγχρονες οικονομικές δραστηριότητες.~~
 - ~~ο Ομάδα Περιβαλλοντικών Προβλημάτων: Φαινόμενα πλημμυρών, περιβαλλοντικές παρεμβάσεις,~~
-

Δράση που μπορεί να πραγματοποιηθεί

- ✓ **Να διασχίσουν τον Πορταϊκό ποταμό από την Κρεμαστή πεζογέφυρα**
- ✓ **Να εντοπίσουν τις πηγές του ποταμού**
- ✓ **Να παρατηρήσουν την κυρίως κοίτη του, καθώς και τους μαιάνδρους και την λεκάνη απορροής του Πορταϊκού ποταμού**
- ✓ **Να επισκεφτούν την Ι.Μ.Πόρτας Παναγιάς**
- ✓ **Να περάσουν από τμήμα της «Βλαχόστρατας» (Βασικό ιστορικό στοιχείο)**
- ✓ **Στη συνέχεια να επιστρέψουν από την πέτρινη γέφυρα (Βασικό ιστορικό στοιχείο)**

Ευχαριστώ για τη Συνεργασία τους
Εκπαιδευτικοί ΠΕ04.05

- Άννα Παιδόκοκη του 1^{ου}
Γυμνασίου Πύλης
- Παναγιώτη Κωτρώνη του 2^{ου}
Γυμνασίου Τρικάλων